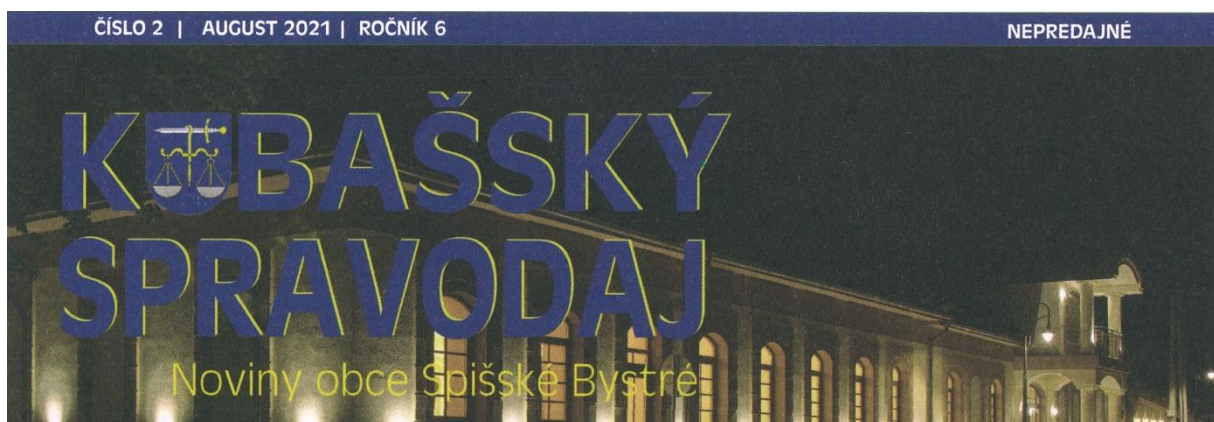

PREDSTAVUJEME VÁM REGIONÁLNE PERIODIKUM

Kubašský spravodaj je občasník obce Spišské Bystré, ktorý informuje o živote v obci, kultúrnych podujatiach a jej histórii. Noviny vychádzajú štyrikrát do roka.

Z Kubašského spravodaja sme vybrali bibliografické záznamy:

Kubašská stodola ožila vo filme o partizánoch / Monika Sasaráková.

In: Kubašský spravodaj. - ISSN 2453-9260. - Roč. 6, č. 8 (2021), s. 9

Mikloš, Matej - Príbeh Pankráca Brezáka (film) - krátke filmy - partizáni - ceny a vyznamenania - Spišské Bystré (Slovensko) - Poprad (Slovensko : okres) - články

40 vriec z Bystrej / František Kováčik.

In: Kubašský spravodaj. - ISSN 2453-9260. - Roč. 6, č. 1 (2021), s. 3

odpadové hospodárstvo - znečistenie vodných tokov - Spišské Bystré (Slovensko) - Poprad (Slovensko : okres) - články

Knihy "našich" autorov / Monika Sasaráková.

In: Kubašský spravodaj. - ISSN 2453-9260. - Roč. 6, č. 1 (2021), s. 10-11

Bendík, Jozef - Kuštárová, Jana - Ruttkay, Ondrej - Marton, Ján, 1979 - rodáci - slovenská próza - monografie - básne - Spišské Bystré (Slovensko) - Poprad (Slovensko : okres) - články

Nový kultúrny dom si nesie bohatú históriu / Pavol Bukovinský.

In: Kubašský spravodaj. - ISSN 2453-9260. - Roč. 6, č. 2 (2021), s. 10

Villa Cubach (Spišské Bystré, Slovensko) - dejiny obcí - školy - kultúrne domy - Spišské Bystré (Slovensko) - Poprad (Slovensko : okres) - články

Nový kultúrny dom si nesie bohatú históriu

Dedičstvo otcov sme si zachovali

Kubašania už od pradávna boli vedychtívi.

I v ťažkých podmienkach si sami stavali školy a platili učiteľov. V kronikách a archívnych zápisoch nájdeme napísané, ako to vtedy bolo.

Krátky prehľad: ešte za Rakúsko-Uhorska pred rokom 1911 v obci deti pribúdalo, na základe toho začalo byť nevyhnutné zriadenie novej školy. Štát podporoval, aby sa stavali školy, ale muselo sa v nich vyučovať v maďarskom jazyku. Kňazi i veriaci sa tomu všemožne bránili. Občania Kubách za žiadnu cenu nechceli dopustiť, aby sa ich deti učili v inej reči. Preto s nasadením všetkých síl sa pustili do stavby našej vlastnej školy. Dňa 9. februára 1911 sa Obecná rada zišla v richtárovom dome, kde sa malo rozhodnúť o stavbe novej školy. Existuje zápisnica, kde sa uzniesli záverom že: „Školská stanica hlasovaním podľa mena uzaviera, že sa zriadi tretia učiteľská stanica. Povoľenie vydal biskupský úrad 17. mája 1911 bez námietok. Celý náklad na stavbu bol rozpočítaný v korunách na 18 738,67.“ Ešte v tomto roku škola bola postavená a odovzdaná svojmu účelu. (pozn. ide o školu bližšie od kostola). Keď Kubašania zistili, že Kežmarok a Spišská Sobotka majú zriadenú aj detskú opatrovňu (škôlku), kde sa učia deti predškolského veku, chceli mať niečo podobne pokrokové, ale finančne boli vyčerpaní výstavbou novej cirkevnej školy. Súhlasili s tým, aby vtedajší notár Ján Gotsch požiadal štát o výstavbu a zriadenie školskej opatrovne. Opatrovňa bola daná do prevádzky v roku 1913 (ide o budovu druhej časti škôlky od Hranovnice). Vtedajšia vláda k nám vyslala „maďarskú“ učiteľku, ktorú občania po čase poslali preč. V časoch 1. sv. vojny maďarizácia oslabovala. Po vzniku ČSR nastalo uvoľnenie, ale žiakov pribúdalo, obecné zastupiteľstvo pod vedením kňaza Jana Dorníka sa uznieslo že: 1). „Uznáva nutnosť rozšírenia školy pre vysoký počet žiakov. 2). Ďalšia trieda bude cirkevná. 3). Trieda sa umiestni v detskej opatrovni,

kde sú potrebné úpravy“... Prestavba sa uskutočnila tak, že sa v budove v roku 1929 zriadili dve triedy, zborovňa a byt učiteľa. Štátna Meštianska škola v Kubachoch bola zriadená počnúc školským rokom 1945/46. Premenovaná meštianska škola bola školou výberovou. Prijímali sa tu žiaci na základe prijímacej skúšky. Navštevovali ju žiaci z Kravan, Vikartoviec a mali ju navštevovať aj žiaci z Hranovnice. Hrdý Hranovničania sa však urazili a svoje deti do meštianky neposielali. Prvým riaditeľom tu bol Michal Zubaf. Takto sa vyučovalo až do roku 1960, kedy sa postavila nová škola za farskou stodolou (terajšia škola).

Po presťahovaní školy sa začalo v r. 1962 s jej prestavbou na škôlku. Prácu previedla firma Okresný stavebný podnik Poprad. Práce boli prevedené nekvalitne bez izolácie podláh, v budove sa prejavila značná vlhkosť. Dlhodobou riaditeľkou škôlky bola pani Žofia Frisová (Doda). Najstarší občania a ďalšie mladšie generácie, ktoré do bývalej školy a škôlky chodili, určite si uchovávajú nejakú spomienku. Budem osobný: „Meštianku“ som ako žiak navštevoval v r. 1951 do r. 1955. Neskôr som vodil naše deti i vnúčatá do škôlky. Spomínam si tiež, keď tam chodila naša vtedy štvorročná dcéra Janka a nechcela tam spávať. Využila krátku nepozornosť pani učiteľky, zišla z postielky, vyskočila z okna do predzáhradky a utiekla domov. Pani riaditeľka, keď to zbadala, vystrašená začala ju hľadať. Pribehla k nám a Janka bola skrýta na povale, my sme boli v robote, darmo ju prehovárala, aby zišla dolu. V ten deň už zostala so starou materou. Toľko z histórie.

Zo súčasnosti

Našťastie táto budova sa za-

chránila aj napriek pochybovaniu, ktorí ju chceli zbúrať. Genius = (atmosféra - duch, ktorý ochraňuje miesto) je duch našich prarodičov, starých rodičov i nás, ktorí sme tam do školy i škôlky chodili a ten v nej ostáva.

Uvediem prirovnanie. Ľudia radi navštevujú hrady - ak by sa našiel boháč a povedal by si: „Ja ten hrad zbúram a postavím nový krajší,“ myslíte, že by ľudia viac navštevovali ten nový, ako ten starý, v ktorom žil nejaký kráľ? Som presvedčený, že nie. Zvíťazil zdravý rozum vtedajšieho vedenia obce, budme preto hrdí, že sa najstaršia škola zachovala (myslím, že aj moja maličkosť

k tomu prispela) a prestavala do dnešnej podoby. Rekonštrukcia bola nákladná. Jej prestavbu zaraďujem ako druhú najkrajšiu a najnáročnejšiu po kostole od vzniku Kubách. Verím, že otvorením tohto kultúrneho stánku sa obnoví spoločenský i kultúrny život v našej obci. Verím, že od toho času sa začne nová etapa zblížovania našich občanov všetkých generácií.

Ďakujem všetkým, ktorí sa pricinili pri zveľaďovaní našej obce i obohatením jej kultúrneho života. Urobili niečo príjemné pre ľudí, ktorí tu žijú.

• Pavol Bukovinský

Miestne ženy uchovávajú tradície

BARVIENOK

Barvienok je názov neformálneho zoskupenia miestnych žien, ktoré majú radi folklór, ľudové piesne, zvyky a tradície našej obce, ktoré sa snažia udržiavať stále „živé“ len tak pre radosť. Na začiatku roka zvykneme organizovať páranie peria, kedy sme všetky oblečené do „šfaprokof“. Na túto akciu prizývame i staršie ženy z dediny, rozprávame sa, počúvame a veľmi veľa sa nasmejeme. V jeseni na sviatok sv. Michala sme „odpustovali“ oblečené v krojoch pri kaplnke na hornom

konci dediny.

Najčastejšie sa stretávame pri návziku čepčenia neviest, ktoré sa snažíme vždy obmieňať, aby nebolo rovnaké, pretože sme sa zhodli na tom, že každá nevesta by ho mala mať originálne. Krátke videá z čepčenia a divadiel sú zverejnené na kanáli Youtube. Pevne verím, že sa nám podarí stretávať častejšie pri ďalších spoločných akciách, najmä tých spontánných.

• pš

Kubašská stodola ožila vo filme o partizánoch

foto: Tereza Zámečniková

foto: Tereza Zámečniková

foto: Tereza Zámečniková

foto: Tereza Zámečniková

Autorom krátkeho filmu oceneného aj v celoslovenskej súťaži v audiovizuálnej a multimediálnej tvorbe detí a mládeže Zlatá klapka v kategórii námiet a scenár je Matej Mikloš. Nádejný mladý režisér z Trenčína ho natočil ako podklad pre prijímacie skúšky na vysokú školu. Projekt sa podarilo uskutočniť vďaka dobrým priateľom, zaniatym ľuďom práve z našej obce.

Sedemminútový príbeh partizána Pankráca Brezáka sa odohráva po príchode do našej obce, kde sa hlavná postava v podaní pána Alžbetkina vydáva po stopách svojej minulosti do starej opustenej stodoly. Práve tam si spomína na chvíľu, keď sa druhýkrát narodil a pred nacistami ho zachránili kamaráti. „Nechal som sa nahovoriť, povedal som si, že to tým mladým pomôže. Bál

som sa, že ma budú prehánat, ale potom som ich už nechcel sklamať“, spomína s úsmevom na natáčanie bývalý ochotnícky divadelník, učiteľ, hasič a vojnový pamätník Ján Alžbetkin.

Námiet autor filmu získal ako inšpiráciu pri potulkách našou obcou, kde ho práve priestor starej stodoly oslovil a nadchol. Celým projektom ho sprevádzala maturantka Tereza Zámečniková, pre ktorú bolo natáčanie v úlohe produkčnej tiež cennou skúsenosťou. „Zisťovala som a vybavovala všetko – od toho, komu patrí stodola, cez jej „upratanie“, kostýmy a hercov, kameramana, kulisy, po komunikáciu so všetkými stranami“, opisuje svoju úlohu Terka. Práve medzigeneračná komunikácia a zodpovednosť za vypožičané veci bola pre ňu naj-

väčšou výzvou. „V živote sme toto nerobili, preto sme urobili aj veľa chýb, ale s výsledkom sme spokojní a bola to hlavne zábava. Posunulo ma to aj k výberu môjho ďalšieho štúdia,“ vysvetľuje ďalej budúca študentka priestorovej tvorby a scénografie.

Účasť na filme sa náhodne stretla so snami o budúcich povolaniach aj u ďalších hercov. Dominika Greňová, ktorá by rada študovala herectvo, sa prvej svojej skúsenosti s kamerou potešila: „Bolo to super, niečo nové. V škole hrávam divadielka, hrám aj na husle a spievam, k hraníu mám blízko.“ Nezvyčajné zamestnanie možno čaká aj Martina Orolina, ktorý študuje odbor „puškár“ a je nadšenec histórie spojenej s partizánmi: „Pre mňa bolo zaujímavé napríklad to, že sa natáčalo v dobových uniformách“.

Výsledok zo svojho pohľadu hodnotí aj Ján Marton, ktorý si vo filme zahral jedného z mladých partizánov: „Bol som oslovený a tým bolo pre mňa povedané všetko. Keďže som bývalý bábkoherc a rovnako tak ochotník, cítim, že moja umelecká tvorba okrem písania a muziky vedie tak trochu aj tam. Bol som vďačný, že som mohol spolupracovať s takými talentovanými ľuďmi, ktorí dali projektu dušu, telo aj tvár. Je úžasné, keď vidíme cieľ a ten sa dosiahne často iba cieľavedomosťou a čistým srdcom. Lebo keď človek niečo robí s láskou, je to poznať. Tento film bol toho dôkazom.“

Film si môžete pozrieť na tejto webovej adrese: bit.ly/pankracB

• Monika Sasaráková